

9. luokkalaisten kokemuksia Kumita-kampanjasta

Milka Haapala, Maija Karhu ja Heidi Mikkonen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

9. luokkalaisten kokemuksia Kumita-kampanjasta

Milka Haapala
Maija Karhu
Heidi Mikkonen
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
maaliskuu, 2019

Milka Haapala, Maija Karhu ja Heidi Mikkonen

9. luokkalaisten kokemuksia Kumita-kampanjasta

Vuosi	2019	Sivumäärä	36
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyö on tehty osana Väestöliiton Kumita-kampanjaa. Kumita-kampanja on Väestöliiton ylläpitämä koko Suomen laajuinen 8. luokkalaisille nuorille suunnattu kondomi-kampanja. Kampanjan tavoitteena on opastaa nuoria ja kertoa heille kondomista myönteisellä tavalla.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia nuorten kokemuksia saamastaan seksuaaliohjauksesta Kumita-kampanjan aikana. Osana opinnäytetyötä tehtiin myös uusintamittaus vuonna 2017 tehdystä opinnäytetyöstä, jolla tutkittiin nuorten asenteiden muutoksia kampanjan myötä. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa terveydenalan ammattilaisille ja opettajille siitä, minkälaista seksuaaliohjausta nuoret halusivat saada.

Opinnäytetyön tutkimus tehtiin 9. luokkalaisille nuorille. Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Opinnäytetyö toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella Webropol-järjestelmässä ja vastaukset analysoitiin SPSS-ohjelmalla.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista ilmeni, että nuoret kokivat Kumita-kampanjan hyödyllisenä ja pitivät tärkeänä, että koulujen kautta jaetaan ilmaisia kondomeja. Tuloksista ilmeni myös, että nuoret toivoivat saavansa enemmän ohjausta kondomin käytöstä Kumita-kampanjan yhteydessä. Tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan hyödyntää Kumita-kampanjan kehittämisessä jatkossa.

Milka Haapala, Maija Karhu and Heidi Mikkonen

Ninth graders' experiences of the Kumita campaign

Year	2019	Pages	36
------	------	-------	----

This thesis was written as part of the Kumita campaign by the Family Federation of Finland. Kumita campaign is a nationwide condom campaign for eighth graders organised by the Family Federation of Finland. The objective of the campaign is to educate middle-school aged teenagers and in a positive way give them more information on using condoms.

The aim of this thesis was to examine the teenagers' experiences of the sex education they received during the Kumita campaign. As part of this thesis a second questionnaire inquiry was made based on another thesis from 2017, on which the changes in teenagers' attitudes as a result of the campaign were measured. Another goal of the thesis was to gather information for teachers and professionals in the healthcare field about what type of sexual guidance the teenagers were hoping to receive.

The questionnaire inquiry was conducted among teenagers who study on ninth grade. Quantitative research method was applied in this thesis. The inquiry was carried out with an electronic questionnaire in the Webropol system and the results were analyzed with the SPSS program.

The results showed that the Kumita campaign was seen as useful by the teenagers and that they found it important that free condoms were distributed in schools. The results also showed that the teenagers were hoping to receive more guidance on using condoms during the Kumita campaign. The results of the study can be used to improve the Kumita campaign in the future.

Keywords: sex education, sexuality, guidance

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Seksuaalikasvatus Suomessa	6
2.1	Väestöliitto osana seksuaalikasvatusta ja seksuaaliterveyden edistämistä.....	7
2.2	Seksuaalikasvatuksen tavoitteet kouluissa	8
2.3	Kumita-kampanja	9
3	Nuorten seksuaalisuuden kehittyminen	9
3.1	Nuorten seksuaalinen käyttäytyminen	10
3.2	Nuorten seksuaalisuuteen liittyvä tiedon tarve	12
4	Seksuaaliohjaus	12
4.1	Seksuaaliohjauksen ennakoluulot.....	12
4.2	Hyvän ohjauksen kriteerit suomalaisessa opetuksessa	13
4.3	Mitä ohjauksella tarkoitetaan kouluissa ja oppilaitoksissa?	13
5	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	14
6	Opinnäytetyön toteutus	15
7	Tutkimusmenetelmät	15
7.1	Tutkimukseen osallistujat	16
7.2	Aineiston keruu.....	16
7.3	Aineiston analyysi	18
8	Tutkimustulokset	18
8.1	Taustatiedot	18
8.2	Kumita-kampanjan toteutus	19
8.3	Nuorten tiedon tarve.....	21
8.4	Kumita-kampanjan hyödyllisyys	21
8.5	Uusintamittaus	22
9	Pohdinta.....	24
9.1	Tulosten tarkastelu	24
9.2	Opinnäytetyön luotettavuus	26
9.3	Opinnäytetyön eettisyys	27
9.4	Johtopäätökset, kehittämissuositukset ja jatkotutkimusaiheet.....	27
	Lähteet	29
	Kuviot	32
	Taulukot	32
	Liitteet.....	33

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on tehty Väestöliitolle Kumita-kampanjasta. Kumita-kampanja on valtakunnallinen 8. luokkalaisille nuorille suunnattu kondomi-kampanja, jossa 8. luokkalaisille jaetaan ilmaisia kondomeja kouluissa. Työelämän yhteistyökumppani Väestöliitto toivoi saavansa tietoa siitä, miten Kumita-kampanja oli toteutettu kouluissa vuonna 2017 ja miten nuorten suhtautuminen kondomiin on muuttunut vuoden aikana. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia nuorten kokemuksia saamastaan seksuaaliohjauksesta Kumita-kampanjan aikana. Lisäksi opinnäytetyössä tehtiin uusintamittaus vuonna 2017 toteutetusta opinnäytetyöstä. (Huuhtiainen & Tanninen 2017). Tavoitteena oli saada tietoa nuorilta kampanjan toteuttamistavoista ja hyödyllisyydestä. Uusintamittauksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten nuorten suhtautuminen kondomin käyttöön on muuttunut Kumita-kampanjan myötä. Opinnäytetyön tutkimusosuudesta saatuja tietoja Väestöliitto hyödyntää omassa raportoinnissaan. Lisäksi saatuja tietoja voidaan jatkossa hyödyntää kampanjan kehittämisessä.

Yksittäisten kasvattajien kiinnostus ja taidot seksuaalikasvatusta kohtaan ovat yhteydessä laadukkaan seksuaalikasvatuksen toteuttamiselle kouluissa. Onnistuneen seksuaalikasvatuksen edellytyksenä on riittävä ammatillinen osaaminen sekä nuorten ajatusmaailman huomioiminen. Seksuaalikasvatusta antavan tulisi olla myös tietoinen omasta suhteestaan seksuaalisuuteen ja ohjauksen tulisi olla sensitiivistä. Nuorten saaman seksuaalikasvatuksen tulisi olla tasa-arvoa edistävää ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Erityisen tärkeää on yhteistyö kunnan toimijoiden sekä järjestösektoreiden kanssa. (Uusitalo-Herttua & Hannila, 2018.)

Teoreettisen viitekehyksen aiheet valikoituivat seksuaalikasvatuksen ympärille opinnäytetyön aiheen mukaisesti. Viitekehyksessä käsitellään seksuaalikasvatusta Suomessa sekä järjestösektoreiden osuutta seksuaalikasvatuksessa. Lisäksi opinnäytetyössä on tietoa myös nuorten seksuaalikäyttäytymisestä ja hyvän ohjauksen kriteereistä.

2 Seksuaalikasvatus Suomessa

Ihminen syntyy seksuaaliseksi olennoiksi. Jokaisen ihmisen on kehitettävä omia seksuaalisia voimavarojaan erilaisilla tavoilla. Nuorten kohdalla seksuaalikasvatus auttaa heitä valmistumaan elämään. Seksuaalikasvatuksen avulla nuori pystyy luoda ja ylläpitää tyydyttäviä ihmissuhteita. Lisäksi seksuaalikasvatus edistää itsenäisten päätöksenteon sekä persoonallisuuden kehitystä myönteiseen suuntaan. (THL 2010, 21.)

Ihmisen seksuaalisuus kehittyy läpi elämän ja seksuaalisuus on osa ihmisyyttä heti syntymästä lähtien. Seksuaalisuus kehittyy muun kehityksen mukana ja seksuaalioikeudet kuuluvat kaikille. Suomessa jokaisella ihmisellä on oikeus saada tietoa seksuaaliterveydestä sekä oikeus saada seksuaalikasvatusta. (THL, 2018.)

Valtioneuvoston asetuksen mukaan (338/2011) ”alle kouluikäisen lapsen, oppilaan ja opiskelijan seksuaalista kypsymistä ja kehitystä tukeva neuvonta on sisällytettävä terveysneuvontaan ja terveystarkastuksiin lapsen ja nuoren kehitysvaihetta vastaavasti. Neuvonta raskauden ehkäisystä ja muu seksuaaliterveysneuvonta kuuluvat neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluihin. Neuvontaa voi järjestää myös muiden palvelujen osana”.

Kansallinen seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma on laadittu vuonna 2014 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta vuosille 2014-2020. Toimintaohjelman teemoina ovat muun muassa lasten ja nuorten seksuaalikasvatus. Seksuaalikasvatuksen tulisi tavoittaa kaikki lapset sekä nuoret tasa-arvoisesti. (THL, 2018.) Lapsen ja nuoren itsetuntemusta sekä omanarvontuntoa on mahdollista vahvistaa seksuaalikasvatuksella. Tällöin voidaan vaikuttaa myös lasten ja nuorten kokemuksiin turvallisesta ja positiivisesta seksuaalisuudesta. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2014, 16.)

Maailman terveysjärjestö määrittää seksuaalikasvatuksen standardeissa seksuaalikasvatuksen olevan seksuaalisuuden emotionaalisten, sosiaalisten, kognitiivisten, vuorovaikutteisten sekä fyysisten näkökohtien oppimista. Tavoitteena seksuaalikasvatuksella on tukea ja suojella lasten sekä nuorten seksuaalista kehitystä. Osa-alueina seksuaalikasvatuksella ovat seksuaaliopetus, -neuvonta ja -valistus. Seksuaalivalistuksella voidaan jakaa tietoa esimerkiksi väestökampanjoiden avulla. Seksuaaliopetus puolestaan tarkoittaa opetusta, joka tapahtuu ryhmässä. Tällöin osallistujilla on myös mahdollisuus reflektointiin. Seksuaalineuvontaa voidaan antaa yhdelle tai kahdelle ihmiselle ja samalla voidaan tarjota dialogista apua. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2014, 38.)

WHO, Maailman terveysjärjestö on vuonna 2010 antanut suositukset kokonaisvaltaisesta ja hyvästä seksuaalikasvatuksesta. Seksuaalikasvatuksen suositukset alkavat varhaislapsuudesta ja jatkuvat aina aikuisuuteen asti. Nämä suositukset on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen, jolla seksuaalikasvatusta tulisi antaa. Lasten ja nuorten tulisi suositusten mukaan saada seksuaalikasvatusta ihmiskehosta ja ihmisen kehityksestä sekä tunteista, ihmissuhteista, elämäntyyleistä ja moninaisuudesta. Lisäksi seksuaalikasvatuksessa tulee huomioida hyvinvointi, seksuaalisuus ja terveys, sekä hedelmällisyys ja lisääntyminen. Edellä mainittujen osa-alueiden lisäksi seksuaalikasvatuksessa on suositusten mukaan huomioitava läheisyys, itsetunto ja seksuaalisuus sekä oikeudet, normit ja tavat eli seksuaalisuutta määrittävät sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät. (Cacciatore & Ingman-Friberg, 2019.)

2.1 Väestöliitto osana seksuaalikasvatusta ja seksuaaliterveyden edistämistä

Väestöliitto on asiantuntijajärjestö, joka toimii sosiaali- ja terveysalalla. Väestöliiton tarkoituksena on toimia palveluiden tuottajana, yhteiskunnallisena vaikuttajana sekä luotettavana kehittäjänä ja tutkijana. Väestöliiton tavoite on edistää nuorten, perheiden ja koko väestön hyvinvointia, turvallisuutta ja terveyttä sekä tasapainoista ja onnellista elämää. Väestöliiton

toiminta painottuu seksuaaliterveyden edistämiseen, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin lisäämiseen sekä suomalaisen yhteiskunnan monikulttuurisuuden vahvistamiseen. (Väestöliitto 2018a.)

Väestöliiton vuoden 2018 toimintasuunnitelmassa on erikseen mainittu nuorille suunnatun toiminnan asiakaslupaus. Asiakaslupauksena on vahvistaa nuorten seksuaalista hyvinvointia ja seksuaalioikeuksia tarjoamalla neuvontaa ja tietoa erilaisten kampanjoiden ja digitaalisten palveluiden kautta. Digitaalisten palveluiden kehittäminen nuorille on keskeinen osa toimintasuunnitelmaa. (Väestöliitto 2018b.)

Väestöliitolla on oma nuorten tiimi, joka tekee yhteistyötä nuorten kanssa. Väestöliiton nuorten tiimin vuoden 2018 painopisteenä on yleisesti nuorten seksuaalioikeuksien toteutuminen ja seksuaalinen hyvinvointi. Tiimi osallistaa nuoria toiminnan toteutukseen ja suunnitteluun sekä tekee vahvaa järjestöyhteistyötä. Seksuaaliterveyden edistämiseen liittyy useita kampanjoita, kuten Kesäkumi- ja Kumita-kampanja, joissa Väestöliiton nuorten tiimi on mukana. (Väestöliitto 2018b.)

2.2 Seksuaalikasvatuksen tavoitteet kouluissa

Seksuaalikasvatuksen suunnittelun tavoitteena on huomioida muun muassa ihmisen seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ilmaisun ja sukupuoli-identiteetin moninaisuus. (Klemetti & Raussi, 2014, 41). Seksuaalikasvatuksessa tulee huomioida lasten ja nuorten ikä- ja kehitystaso. WHO:n standardeissa on määritelty eri ikäryhmien seksuaalikasvatuksen keskeiset teemat. Seksuaaliopetuksen keskeisenä sisältönä yläkouluikäisille ovat muun muassa seksuaalinen minäkuva ja -identiteetti, seurustelu, itsetyydytys sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydestä huolehtiminen. Seurustelua, intiimisuhteita, rakkautta, seksiä, pornoa sekä mediaa seksuaalitiedon välittäjänä tulisi käsitellä yläkouluikäisten nuorten opetuksessa. Opetuksen sisältöihin tulisi ottaa mukaan myös lähisuhde- ja seksuaalisuutta loukkaava väkivalta. (Klemetti & Raussi, 2014, 47.)

Seksuaalikasvatusta voi antaa lapsille ja nuorille epävirallisesti esimerkiksi perheen sisällä sekä virallisesti esimerkiksi koulujen taholta. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2014, 38). Epävirallinen sekä virallinen seksuaalikasvatus ovat toisiaan täydentäviä. Kouluissa seksuaalikasvatusta järjestetään 7.-9.-luokkalaisille pääsääntöisesti terveystiedon tunneilla, mutta seksuaalisuutta käsitellään myös esimerkiksi uskonnon ja elämäntutkimustiedon, sekä biologian tunneilla. (THL, 2018.) Seksuaali- ja lisääntymisterveysopetuksella voidaan vaikuttaa nuorten asenteisiin, taitoihin ja tietoihin. Usein tieto rakentuu jo aiemmin opitun tiedon päälle. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2014, 39.)

Seksuaalioikeuksien kunnioittaminen, seksuaali- ja lisääntymisterveydenhoidon merkityksen ymmärtäminen, sekä hyvät perustiedot ihmisen seksuaalisuuden kehittymisestä murrosiässä

ovat seksuaalikasvatuksen tavoitteita 7.-luokkalaisten kohdalla. Yksilöllisyyden kunnioittaminen, seurustelun merkityksen pohtiminen, seksuaali- ja lisääntymisterveydenhoidon merkitys omalle elämälle, sekä hyvät tiedot ehkäisystä ovat puolestaan tavoitteita 8.-luokkalaisten seksuaalikasvatuksessa. Yhdeksäsluokkalaisten seksuaalikasvatuksessa korostuu puolestaan seurustelun merkityksen pohtiminen omalle kehitykselle ja seksuaalisuuden moninaisuuden tiedostaminen. Lisäksi 9.-luokkalaisten kohdalla tavoitteena on nuorten ymmärryksen lisääminen seksuaaliterveyden merkityksestä hyvinvoinnille. (THL, 2017.)

2.3 Kumita-kampanja

Kumita-kampanja on Väestöliiton ylläpitämä koko Suomen laajuinen 8. luokkalaisille nuorille suunnattu kampanja. Kampanjan tavoitteena on opastaa nuoria ja kertoa heille kondomista myönteisellä tavalla. Kampanjassa keskitytään kondomin käyttöön ja siihen liittyviin myytteihin, virheellisiin tietoihin sekä kondomiin liittyviin ennakkoluuloihin. Kondomin käytöstä kerrotaan ei-toivottujen raskauksien ja seksitautien ehkäisymenetelmänä. Kampanjan myötä halutaan antaa myös vinkkejä vanhemmille, miten keskustella nuoren kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Kumita-kampanja tukee ja antaa vinkkejä myös ammattilaisille seksuaalikasvatustyön tekemiseen julkaisemalla muun muassa opetusvideoita Kumita-kampanjan käynnissä oloaikana. Videoissa kerrotaan myös konkreettisesti kondomin oikeaoppisesta ja turvallisesta käytöstä. (Kumita 2018a.)

Kumita-kampanjaa rahoittaa Sosiaali- ja terveysministeriö ja kampanja on Väestöliiton toteuttama seksuaalivalistushanke. Kampanjan aikana Väestöliitto lähettää yläkouluihin ilmaisia Kumita-kondomeja, jotka jaetaan nuorille kouluterveydenhoitajan tai terveystiedon opettajan toimesta. Ensisijaisesti kondomit on tarkoitus jakaa nuorille laajan terveystarkastuksen yhteydessä tai terveystiedon tunneilla. Nuorilla tulisi olla mahdollisuus saada opetusta terveystiedon tunnilla sekä saada myös henkilökohtaista neuvontaa ehkäisyyn liittyen esimerkiksi terveydenhoitajan vastaanotolla. (Kumita 2018b.)

Kampanjan tavoitteena on luoda nuorille mielikuva kondomista luottotavarana, joka kulkisi aina mukana ja jota käytettäisiin silloin kun on sen aika. Kumita-kampanja esittelee myös eri seksuaaliterveysteemoja, jotka nuoria kiinnostaa sekä antaa asennekasvatusta eri forumeilla, muun muassa sosiaalisen median välityksellä. (Kumita 2018b.)

3 Nuorten seksuaalisuuden kehittyminen

Seksuaalisuus on ihmisen yksilöllinen, henkilökohtainen ja ainutlaatuinen ominaisuus. Seksuaalinen kehittyminen voi aiheuttaa nuorelle hämmennystä. Hämmennyksen aiheuttaa usein epätasainen ja pyrähdyksittäin tapahtuva kehitys. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015, 19.) Yksilön seksuaalinen kehitys on portaittain tapahtuvaa kehitystä, joka kulkee fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen rinnalla. Seksuaalinen kehittyminen on uteliaisuutta, tiedon kokoamista, ihmettelyä ja omaan kehoon tutustumista. Nuoruusvuosina seksuaalisuuden

kehittymiseen tulevat mukaan nopeasti muuttuva ja haavoittuva kehonkuva sekä keskeneräisyyden ja herkän yksityisyyden kokemukset. (Cacciatore 2006, 205.)

Seksi ja seksuaalisuus alkavat kiinnostaa murrosiässä olevaa nuorta eri tavalla. Seksuaalisuus ja oma keho otetaan haltuun kehossa heräävien reaktioiden sekä tuntemusten kautta. Seurustelun ja erilaisten ihmissuhteiden kautta tutustutaan seksuaalisuuteen sekä toisen ihmisen kehoon. (Väestöliitto, 2018c.) Seurustelu on ihmissuhdetaitojen opettelemista. Usein nuoret eivät pidä ensimmäisiä seurustelusuhteitaan vakavina. Kuitenkin lyhyetkin seurustelusuhteet ovat tärkeä vaihe ihmissuhdetaitojen opettelussa ja seksuaalisuuden kehittämisessä. Kehitysvaihe määrittelee sen, millaisena nuori on valmis kokemaan seurustelusuhteen. (Väestöliitto, 2018d.)

Seksuaalisuuden kehittyminen ja sen eri vaiheet ovat vähemmän arvostettuja ja tunnettuja ja siksi myös näkymättömiä nuorten keskuudessa. Seksuaaliseen kehitysvaiheeseen tutustumalla nuori oppii arvostamaan itseään sellaisena kuin on. Nykypäivänä on erityisen tärkeää, että nuori oppii kuuntelemaan itseään ja seksuaalisuuden kehitysvaiheita, sillä seksi ja nettiporno ovat helposti kaikkien saatavilla. Omien valmiuksien ja kypsyyden tiedostaminen on jokaisen nuoren oikeus ja velvollisuus, näin nuoret ymmärtävät mihin ovat itse valmiita. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015, 21.)

Lasten ja nuorten seksuaalisuuden ja sen kehitysvaiheiden ymmärtämisen avuksi on kehitetty seksuaalisuuden portaat Opetushallituksen ja Väestöliiton toimesta. Aikuisten opettamana seksuaalisuuden portaat antavat nuorelle mahdollisuuden ymmärtää omaa seksuaalisuuttaan. Seksuaalisuuden portaat etenevät nuoren yksilöllistä kehitystasoa mukaillen. Seksuaalisuuden portailla nuorille voidaan opettaa tunnistamaan oma seksuaalisuuden kehitystaso portaiden avulla ja arvostamaan sen hetkistä tasoa ilman kiirettä edetä seuraavalle tasolle. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015, 21.)

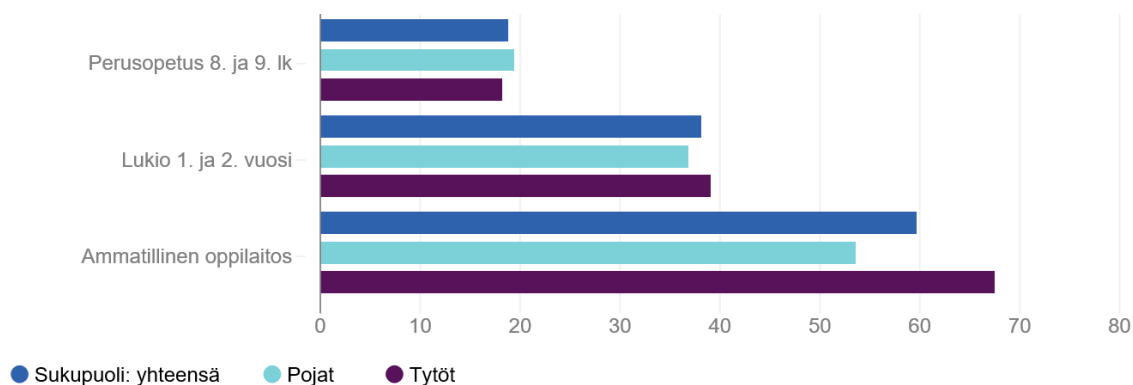
3.1 Nuorten seksuaalinen käyttäytyminen

Nuorten seksuaalisesta käyttäytymisestä löytyy luotettavaa tietoa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta aina vuodesta 1996 lähtien. Ensimmäinen kouluterveyskysely 8. ja 9. luokkalaisille tehtiin vuonna 1996. Tämän jälkeen kouluterveyskyselyt ovat laajentuneet käsittelemään myös lukiolaisia vuodesta 1999 lähtien sekä viimeiseksi mukaan tutkimukseen on otettu ammatilliset oppilaitokset vuonna 2008. Kouluterveyskyselyllä saadaan luotettavaa ja monipuolista tietoa, joka toinen vuosi. Seuraavan kerran kouluterveyskysely toteutetaan vuonna 2019. (THL, 2018.)

Kouluterveyskyselyn tarkoituksena on tuottaa luotettavaa ja monipuolista seurantatietoa terveydestä, opiskelusta ja koulunkäynnistä, hyvinvoinnista sekä palvelujen saamisesta ja tarpei-

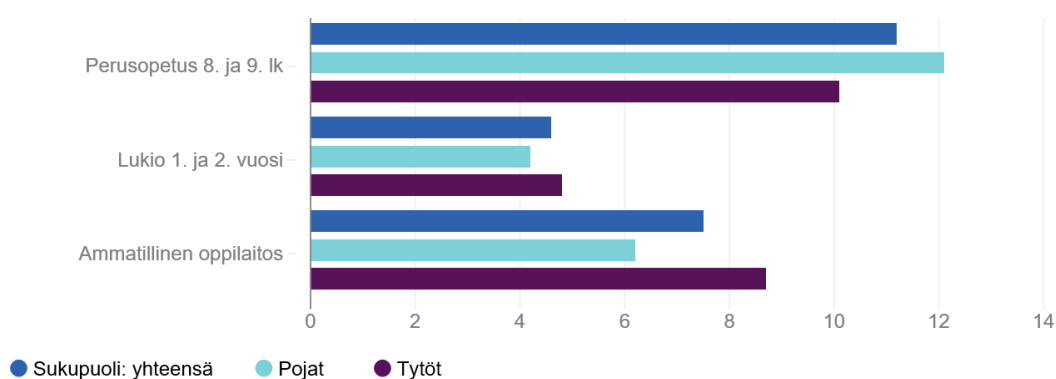
siin vastaavuudesta eri ikäisten nuorten kohdalla. Kyselystä saatuja tietoja hyödynnetään kouluissa esimerkiksi terveystiedon opetuksessa ja opiskeluhoitotyössä. Kuntatasolla tuloksia hyödynnetään esimerkiksi lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmia laadittaessa. Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään myös valtakunnallisella tasolla muun muassa politiikkaohjelmien arvioinnissa ja seurannassa. (THL, 2018.)

Kouluterveyskyselyssä vuonna 2017 on saatu tietoa nuorten seksuaalisesta käyttäytymisestä. Peruskoulun 8.- ja 9- luokkalaisista tytöistä ja pojista yhteensä sukupuoliyhdynnässä oli ollut 18,8 prosenttia. Vastaajista 81,2 prosenttia kertoo, ettei ole ollut vielä yhdynnässä. Kaiken kaikkiaan kysymykseen vastanneiden lukumäärä oli yhteensä 70 999. (Kuvio 1.)

Kuvio 1: Sukupuoliyhdynnässä olleet % (THL 2017a).

Kouluterveyskyselyssä vuonna 2017 seksuaalista käyttäytymistä kuvaa myös nuorten ehkäisyn käyttö. Peruskoulun 8.- ja 9- luokkalaisista tytöistä ja pojista yhteensä 11,2% kertoo olleensa yhdynnässä ilman mitään ehkäisymenetelmää. Kysymykseen vastanneita oli yhteensä 13 359. (Kuvio 2.)

Kuvio 2: Ei mitään ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä, % (THL 2017b).

3.2 Nuorten seksuaalisuuteen liittyvä tiedon tarve

Tiedon tarve liittyen nuorten seksuaaliterveyteen on suuri. Yksi nuoruuden tärkeimmistä kehitystehtävistä on seksuaalisuuden haltuunotto. Nuorten kyky vastaanottaa seksuaaliterveyteen liittyvää tietoa on osa kognitiivista kehitysvaihetta, jolloin seksi alkaa kiinnostaa ja oma keho muuttuu, tällöin kysymyksiä alkaa herätä. (Santalahti 2018.) Väärältä tiedolta ja painostukselta voidaan suojautua antamalla nuorille ajankohtaista tietoa seksuaalisuuden vaiheista. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015, 21).

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmassa 2014-2020 edistä, ehkäise, vaikuta on huomioitu lasten ja nuorten tiedon tarve. Toimintaohjelma on jaettu eri painopisteisiin, joista ensimmäinen on lapset ja nuoret. Toimintaohjelmassa painotetaan sitä, kuinka peruskoulun seksuaalikasvatus on avainasemassa nuoren omanarvontunnon ja itsetuntemuksen vahvistamisessa sekä positiiviseen ja turvalliseen seksuaalisuuteen kasvattamisessa. Oppivelvollisuuden vuoksi peruskoulun seksuaalikasvatuksella voidaan vaikuttaa koko oppivelvollisuusikäiseen väestöön. Edistämällä seksuaali- ja lisääntymisterveyden tietämystä ja kehittämällä palveluita edistetään terveyttä ja hyvinvointia nyt ja tulevien sukupolvien kohdalla. (Klemetti & Raussi-Lehto 2014, 16.)

Seksuaalikasvatusta koskeva tiedon tarve on lisääntynyt viime vuosikymmenten aikaisten muutosten myötä. Erilaisia muutoksia on muun muassa eri kulttuureista sekä uskonnoista tulevien väestöryhmien maahanmuutto sekä globalisaatio. Myös median, internetin sekä matkapuhelinteknologian nopea leviäminen lisäävät osaltaan seksuaalikasvatukseen liittyvää tiedon tarvetta. Lasten ja nuorten seksuaalinen hyväksikäyttö on yhä enemmän huolenaiheena sekä HIV:n/AIDSin leviäminen. Nuorten asenteiden muutokset seksuaalisuutta kohtaan sekä nuorten seksuaalisen käyttäytymisen muutokset ovat myös osaltaan tekijöitä, jotka lisäävät tiedon tarpeen tärkeyttä. Näiden muutoksien vuoksi edellytetään strategioita, jotka toimivat niin, että nuoret voivat ottaa seksuaalisuutta haltuun tyydyttävällä sekä turvallisella tavalla. (THL 2010, 7.)

4 Seksuaaliohjaus

4.1 Seksuaaliohjauksen ennakkoluulot

Erilaiset väärinkäsitykset sekä uskomukset liittyvät vahvasti seksuaalikasvatukseen. Yleisimpänä käsityksenä pidetään sitä, että nuorille suunnattu seksuaalikasvatus saattaisi aikaistaa nuorten seksuaalista kanssakäymistä. Tätä väitettä ei kuitenkaan tue mikään näyttö tai tutkimukset. Näiden virheellisten käsitysten oikaisu kuuluu tärkeänä osana seksuaalikasvatusohjelmien suunnittelijoiden sekä kehittäjien työhön. Väestön tulisi saada tietoa median sekä erilaisten muiden kanavien kautta. UNESCO:n tekemän tutkimuksen seksuaalikasvatuksen vaikutuksista nuorten seksuaalikäyttäytymisen mukaan ei ole syytä olettaa, että nuorille suunnattu seksuaalikasvatus aikaistaisi nuorten seksuaalista kanssakäymistä. (THL 2014, 8.)

Seksuaalikasvatuksen ja -ohjauksen antaminen kouluissa ei ole aina helppoa, sillä sitä vastustetaan melko usein. Vastustuksen syynä ovat usein väärät käsityksen ja pelot. WHO on luonut yhteistyössä Saksan liittovaltionterveyskasvatuskeskuksen ja muiden asiantuntijoiden kanssa Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa ohjeistuksen. Tämän ohjeistuksen tavoitteena on vaikuttaa myönteisesti seksuaalikasvatuksen käynnistämiseen ja toteuttamiseen. Tarkoituksena ja tavoitteena standardeilla on myös edistää kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta lapsille ja nuorille. Kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus edistää ennakkoluulotonta ja vastuullista suhtautumistapaa seksuaaliohjaukseen ja auttaa näin osaltaan oikeudenmukaisten yhteiskuntien rakentamisessa. (THL 2010, 3.)

Seksuaalikasvatuksen vastustamisen syynä voi olla ajatus siitä, että seksuaalikasvatus kuuluu vain vanhemmille. Seksuaalikasvatuksessa vanhempien ja koulujen yhteistyö on tärkeää. Koulut täydentävät vanhemmilta saatua seksuaalikasvatusta. Vanhemmilla ei usein ole kaikkea sitä tietoa, jota lapsi ja nuori tarvitsee seksuaalikasvatukseen liittyen. Lasten ja nuorten tulisi oppia keskustelemaan myös arkaluontoisista seksuaalisuuteen liittyvistä asioista yhdessä. Usein tämä onnistuu oman ikäryhmän parissa esimerkiksi luokassa, jossa keskustelua tukee koulutettu opettaja. Irtaantumisen ja itsenäistymisen vaiheessa oleva nuori voi myös kokea seksuaalisuudesta keskustelemisen vanhempien kanssa haasteellisena. Nuori kokee pystyvänsä keskustella vaikeista seksuaalisuuteen liittyvistä asioista helpommin ammattilaisen kanssa. (THL 2014, 13.)

4.2 Hyvän ohjauksen kriteerit suomalaisessa opetuksessa

Hyvän ohjauksen kriteerit on laadittu valtakunnallisesti perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen tueksi, jotta ohjauksen laatua voitaisiin kehittää ja varmistaa. Ne ovat suosituksia, joiden tavoitteena on varmistaa lapsille ja nuorille laadukasta ohjausta sekä monipuolista ohjaus tarjontaa riippuen siitä, missä paikkakunnalla lapset ja nuoret asuvat. Tavoitteena on turvata valtakunnallisesti oppilaille ja opiskelijoille ohjauspalvelujen laatu, saatavuus sekä tasapuolisuus. (Opetushallitus, 2014.)

Hyvän ohjauksen kriteerit on laadittu työkaluksi koulutuksen sekä opetuksen järjestäjille, jotta voitaisiin taata ohjauksen korkea laatu sekä kehittää sitä laadullisesti. Kriteerien avulla koulut, oppilaitokset, päättäjät sekä hallinto pystyvät tarkastelemaan kriittisesti ohjausta sekä tehdä tarvittavia toimenpiteitä parantaakseen ja kehittääkseen ohjausta. (Opetushallitus, 2014.)

4.3 Mitä ohjauksella tarkoitetaan kouluissa ja oppilaitoksissa?

Oppilaan ja opiskelijan ohjaus koulussa sekä oppilaitoksessa on tavoitteellista, vuorovaikutteista ja jatkuvaa, joka on suunniteltu tukemaan lapsen ja nuoren kehitystä ja kasvua. Ohjaus on yhteistä toimintaa kaikille niille, jotka työskentelevät koulussa ja oppilaitoksessa erilaisissa oppimisympäristöissä. Ohjauksen järjestämistä tukee koulun toimintakulttuuri. Oppilaita

ja opiskelijoita arvostetaan ja kunnioitetaan yksilöinä ja heillä kaikki on oikeus riittävään ja laadukkaaseen ohjaukseen omiin yksilöllisiin tarpeisiin nähden. Osallistuminen ja aktiivisuus kuuluvat ohjauksessa myös oppilaille ja opiskelijoille. Oman oppimisen ja toiminnan arviointi kuuluu oppilaille sekä opiskelijoille. Oppilaita ja opiskelijoita tuetaan ja autetaan ohjauksen avulla toimimaan ryhmän jäsenenä sekä kuulumaan ryhmään. Opiskeluvalmiuksien kehittymistä sekä opintojen sujumista pyritään edistämään ohjauksella. Tavoitteena on myös tukea lasta ja nuorta päätöksissä liittyen koulutukseen, uravalintoihin sekä elämään. (Opetushallitus, 2014.)

Opiskelijoiden ja oppilaiden kyky tunnistaa omia kehittämiskohteita ja vahvuuksia on yksi ohjauksen tarkoituksista. Ohjauksella voidaan tukea nuoria heidän identiteetin kehittymisessä, avustaa elämänsuunnittelu- ja urataitojen muotoutumisessa, antaa eväitä jatko-opiskelujen pariin sekä tulevaan työelämään. Ohjauksen tulisi olla riittävää ja sen tulisi olla perusta sille, että nuoret voivat kehittää aktiivisesti omia taitojaan, jotka ovat hänen tulevaisuuden kannalta merkittäviä. Riittävän ohjauksen myötä nuoret voivat myös suunnitella omaa tulevaisuuttaan, kuten muun muassa koulutusta ja uravalintoja, sekä tehdä itsenäisiä päätöksiä ja valintoja oman tulevaisuuden kannalta merkityksellisten asioiden suhteen. Hyvällä ohjauksella pyritään myös ehkäisemään syrjäytymistä ja sillä on suuri merkitys nuoren hyvinvoinnin lisäämisessä. Nuoret aloittavat ohjauksen ja elinikäisen oppimisen askeleet jo perusopetuksessa. Tämän jälkeen siirrytään kohti toisen asteen opintoja ja vielä mahdollisesti kohti jatkoopintoja, jonka jälkeen tulisi osata ottaa vastuuta sekä toimia aktiivisena ja täysivaltaisena yhteiskunnan jäsenenä. (Opetushallitus, 2014.)

Ohjaus voidaan nähdä jatkumona, jonka myötä nuorten oma osallisuus sekä aktiivisuus kehittyvät ja kasvavat iän myötä. Siirtymävaiheita tulee oppilaiden ja opiskelijoiden eteen koulutuksessa ja nämä ovat merkityksellisiä. Niistä esimerkkinä siirtyminen alakoulusta yläkouluun, peruskoulun päätös sekä toisen asteen opintojen päättyminen ja siirtyminen edelleen jatkoopintoihin tai työelämään. Ohjauksella on erityisen tärkeä merkitys näissä siirtymäkohdissa. Koulutuksen ja opetuksen järjestäjien tulisi tehdä yhteistyötä keskenään, jotta siirtymät sujuisivat mahdollisimman hyvin. (Opetushallitus, 2014.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia nuorten kokemuksia seksuaaliohjauksesta Kumita-kampanjan aikana. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä uusintamittaus vuonna 2017 tehdystä opinnäytetyöstä liittyen Kumita-kampanjaan. Vuonna 2017 tehdyn opinnäytetyön, ”Kahdeksaluokkalaisten suhtautuminen kondomin käyttöön osana Kumita-kampanjaa” tarkoituksena oli selvittää kahdeksaluokkalaisten nuorten suhtautumista kondomin käyttöön. Tavoitteena oli saada ajankohtaista ja uutta tietoa nuorten tiedoista ja asenteista, sekä saada nuoret ajattelemaan kondomia jokapäiväisenä ja vastuullisena asiana”. (Huuhtiainen & Tanninen 2017, 18).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa 9. luokkalaisilta siitä, minkälaista seksuaaliohjausta nuoret ovat Kumita-kampanjan yhteydessä saaneet ja minkälaista seksuaaliohjausta Kumita-kampanjan yhteydessä voitaisiin antaa jatkossa nuorten toiveet huomioiden. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa terveysalan ammattilaisille ja opettajille siitä, minkälaista seksuaaliohjausta nuoret haluaisivat saada.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Minkälaista seksuaaliohjausta nuoret saivat Kumita-kampanjan yhteydessä?
2. Minkälaista seksuaaliohjausta nuoret toivoisivat saavansa Kumita-kampanjan yhteydessä?
3. Miten nuorten asenteet kondomin käyttöä kohtaan ovat muuttuneet Kumita-kampanjan myötä?

6 Opinnäytetyön toteutus

Tämän opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin vuoden 2018 keväällä. Aihe valikoitui Laurea ammattikorkeakoulun opinnäytetyötilaisuudesta, jossa esiteltiin opinnäytetyöaiheita. Työelämän yhteistyökumppani tavattiin kesällä 2018, jolloin aihe tarkentui. Lisäksi sovimme yhteisistä käytänteistä ja aikataulusta opinnäytetyöhön liittyen.

Tutkimus tehtiin 9. luokkalaisille, jotka osallistuivat tutkimuksen ensimmäiseen osaan syksyllä 2017. Nuoret ovat saaneet kampanjan yhteydessä ilmaiset Kumita-kondomit. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella.

Opinnäytetyötä varten opiskelijoille avattiin tunnukset Webropol-järjestelmään, jolla opinnäytetyön kysely toteutettiin. Kyselyyn vastasivat koulut ovat samat, jotka osallistuivat viime vuonna toteutettuun opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään kyselyyn.

Tutkimusluvut haettiin Väestöliiton kautta. Ennen varsinaista tutkimusta oppilaiden vanhempia tiedotettiin tutkimuksesta Wilma-järjestelmän kautta. Tämän jälkeen kyselyyn osallistuneet koulut vastasivat Webropol-järjestelmän kautta.

Opinnäytetyön teoreettista viitekehystä kirjoitettiin syksyn 2018 aikana. Kysely toteutettiin 9.-luokkalaisille joulukuussa 2018. Tulokset raportoitui yhteistyökumppanille maaliskuun 2019 lopussa.

7 Tutkimusmenetelmät

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus on mittauksiin perustuva tilastollinen tutkimus. Kvantitatiivista tutkimusta käytetään, kun halutaan saada määrätietoja. (Kananen 2011, 53).

Kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusmenetelminä voidaan käyttää tutkimusaineiston keräämiseen systemaattista havainnointia, kyselylomaketta tai tilastojen ja valmiiden rekisterien käyttöä. (Vilka 2015, 94).

Eri tutkimusmenetelmillä voidaan täydentää toisiaan, kuten esimerkiksi kvantitatiivista tutkimusta voidaan täydentää kvalitatiivisella tutkimuksella. (Kananen 2015, 71). Tässä opinnäytetyössä käytettiin ensisijaisena tutkimusmenetelmänä kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusta täydennettiin kolmella kvalitatiivisella kysymyksellä.

7.1 Tutkimukseen osallistujat

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa populaatiolla tarkoitetaan kaikkia tutkittavia, joita ilmiö koskettaa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa populaatiosta valitaan joukko, eli otos. Otos kertoo tutkittavan ilmiön osalta, miten perusjoukko käyttäytyy. Otosmenetelmää käyttämällä säästetään aikaa. (Kananen 2015, 266.)

Tämä opinnäytetyö toteutettiin osittain uusintamittauksena, jonka vuoksi tutkimukseen osallistuvat koulut olivat samat, kuin vuonna 2017 toteutetussa opinnäytetyössä. (Huuhtiainen & Tanninen 2017). Tämä opinnäytetyö toteutettiin otosmenetelmällä. Opinnäytetyöntekijät saivat Väestöliitolta tiedon opinnäytetyöhön osallistuvista kouluista. Tämän opinnäytetyön kyselyyn vastasi lopulta yhteensä 30 oppilasta.

7.2 Aineiston keruu

Tämä opinnäytetyö käsittelee 9.-luokkalaisten kokemuksia Kumita-kampanjan toteutustavasta ja sitä, minkälaista seksuaaliohjausta 9. luokkalaisten toivoisivat saavansa Kumita-kampanjan yhteydessä ja minkälaista ohjausta he saivat. Opinnäytetyön avulla haluttiin selvittää myös, onko nuorten asenteet kondomin käyttöä kohtaan muuttuneet, sekä sitä missä tilanteissa nuoret toivoisivat saavansa Kumita-kampanjan ilmaiset kondomit. Aiheen arkaluontoisuuden vuoksi aineiston keruu toteutettiin kyselylomakkeella. Kyselylomake lähetettiin kyselyyn osallistuville kouluille sähköisesti. Kysely toteutettiin Webropol-ohjelmalla.

Kyselylomakkeen suunnittelu on avainasemassa kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa (Vilka 2015, 105). Opinnäytetyöntekijöiden tulee tietää tutkimuksensa tavoite ennen kyselylomakkeen suunnittelua, eli tiedossa tulee olla se, mihin kysymyksiin ollaan etsimässä vastauksia. Kyselylomake on yksi yleisimmin käytetyistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa. Kyselylomaketutkimus soveltuu hyvin hajallaan olevalle ja suurelle joukolle ihmisiä. Tutkimuskysymysten ollessa arkaluontoisia, on kyselylomaketutkimus hyvä keino säilyttää vastaajan anonymiteetti. (Vilka 2015, 94.) Kyselylomake soveltuu hyvin henkilökohtaisten asioiden tutkimiseen, kuten esimerkiksi ruokatottumuksien, terveystietämisen sekä ihmisen koetun terveyden tutkimiseen. (Vilka 2007, 28).

Alkuperäinen aineisto toteutettiin kyselylomakkeella ja kysymysten muotoilu oli vakioitu. Kaikki kyselyyn vastaavat saivat samat kysymykset samassa järjestyksessä ja samalla tavalla eli aineisto oli vakioitu (Vilka 2007, 28.) Tämä tapa oli sopiva aineistonkeruumenetelmä, sillä tutkittavia oli paljon ja tutkimukseen vastattiin eri kouluista.

Onnistuneen tutkimuksen edellytykset ovat oikea kohderyhmä ja hyvät kysymykset. Kysymykset ovat tarkkaan harkittu ja ne sijoitetaan kyselylomakkeelle harkitussa järjestyksessä. Ennen kyselylomakkeen suunnittelua on tutustuttava kirjallisuuteen, käsitteiden määrittelyyn, tutkimusasetelman valintaan, sekä pohdittava tutkimusongelmaa. Ennen kyselylomakkeen laatimista on tutkimuksen tavoite oltava selvillä. Tutkimuskyselyn tekijöillä on oltava tieto tietojenkäsittely ohjelmasta, saatujen tietojen syöttämisestä ohjelmaan sekä tieto siitä, miten tulokset raportoidaan. (Heikkilä 2014, 45-46.) Tilasto-ohjelmien puuttuminen verkkokyselyohjelmassa on lähes aina ongelma tiedonkeruu järjestelmässä. Kyselyaineisto, joka on kerätty verkkokyselyohjelmalla, joudutaan lähes poikkeuksetta siirtämään erillään olevaan tilasto-ohjelmaan. (Kananen 2014, 29.) Tässä opinnäytetyössä tiedot kerättiin Webpropol-ohjelmalla, jonka jälkeen tiedot syötettiin SPSS-ohjelmaan, jolla tulokset analysoitiin.

Hyvä kyselylomake on ulkoasultaan siisti ja houkuttelevan näköinen. Kysymykset ja teksti ovat aseteltu selkeästi. Myös vastausohjeissa on huomioitu selkeys sekä yksiselitteisyys. Kyselylomake etenee loogisesti ja yhdessä kysymyksessä kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan. Hyvässä kyselylomakkeessa kysymykset on ryhmitelty kokonaisuuksiksi aihepiirien mukaan. Lomakkeen pituus tulee huomioida, kysely ei saa olla liian pitkä, jotta vastaajan mielenkiinto säilyy loppuun asti. Ennen varsinaista kyselyä on kyselylomakkeen toimivuus testattava. Lopuksi tulee vielä huomioida, että kyselylomakkeen tulokset ovat helposti siirrettävissä ja käsiteltävissä tilasto-ohjelmalla. (Heikkilä 2014, 47.) Tässä opinnäytetyössä kysymykset ryhmiteltiin kyselylomakkeelle aihepiirien mukaan. Lisäksi kyselylomake testattiin käytännössä saman ikäisen nuoren toimesta ja näin saatiin palautetta kyselylomakkeen sisällöstä ja toimivuudesta. Lisäksi yhteistyökumppani kommentoi kyselylomaketta ennen sen lähettämistä kouluille.

Kyselylomaketutkimusta tehtäessä on riskinä se, että vastausprosentti jää alhaiseksi (Vilka, 2015, 94). Standardoitua eli vakioitua kysymysten muotoilua voidaan käyttää aineiston keräämiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikilta kyselyyn vastaajilta kysytään samat asiat samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. (Vilka, 2007, 28.) Kyselylomaketta käytettäessä osana kvantitatiivista tutkimusta haasteeksi voi muodostua kyselylomakkeiden verkossa lähettämisen ajoitus. Kyselylomakkeen ajoituksella voidaan ehkäistä alhainen vastausprosentti. (Vilka, 2007, 28.) Tässä opinnäytetyössä kyselylomakkeen lähettämisen ajoitus otettiin huomioon siten, että kyselylomake lähetettiin kouluille hyvissä ajoin ennen koulujen joululomaa.

7.3 Aineiston analyysi

Tavoitteena kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tutkia tilastollisten yhteyksien ja numeroiden avulla muuttujia koskevia väitteitä. Tutkimusaineisto on tämän vuoksi ryhmiteltävä taulukkomuotoon. Taulukkomuodossa tutkimuksen kysymyksistä saatuja vastauksia on helppoin käsitellä. (Vilka 2015, 110.) Opinnäytetyöt ovat usein kuvailevia tutkimuksia. (Kananen 2011, 85). Tämän opinnäytetyön kvantitatiivisen osuuden analyysimenetelmänä käytettiin ristiintaulukointia. Lisäksi tässä opinnäytetyössä hyödynnettiin kuvailevia menetelmiä, kuten prosentteja ja määriä tuloksia raportoitaessa. (Vilka 2007, 129.)

8 Tutkimustulokset

8.1 Taustatiedot

Tämän opinnäytetyön kyselyn vastaukset saatiin joulukuussa 2018. Kyselyyn vastasi 30 yhdeksäsluokkalaista oppilasta eteläsuomalaisesta yläkoulusta. Sukupuolta koskeva kysymys jätettiin avoimeksi, sillä Väestöliitto oli saanut aiemmin positiivista palautetta kyselyissään, joissa sukupuoli oli jätetty avoimeksi.

Vastaajat ryhmiteltiin luokkiin tyttö, poika ja muu. Tyttöjen luokkaan luokiteltiin vastaajat, jotka ilmoittivat sukupuolekseen tyttö tai nainen. Vastaavasti pojiksi luokiteltiin vastaajat, jotka ilmoittivat sukupuolekseen poika tai mies. Lisäksi tehtiin ryhmä muu, johon luokiteltiin vastaajat, jotka määrittelivät sukupuolensa joksikin muuksi. Kyselyyn vastasi 18 tyttöä (60%), 9 poikaa (30%) ja 3 muu-sukupuolista (10%). (Taulukko 1.)

Sukupuoli	N	%
Tyttö	18	60
Poika	9	30
Muu	3	10

Taulukko 1: Sukupuoli (N=30)

Tutkimukseen osallistuneista tytöistä 44,4% kertoo olleensa yhdynnässä ja tytöistä 55,6% ei ole ollut yhdynnässä. Pojista 33,3% on ollut yhdynnässä ja 66,7% ei ole ollut. Muu-sukupuolisista vastaajista 66,7% on ollut yhdynnässä ja 33,3% ei. Yhteensä yhdynnässä oli ollut 13 nuorta. (Taulukko 2.)

Olen ollut yhdynnässä	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Kyllä	8 (44,4%)	3 (33,3%)	2 (66,7%)
Ei	10 (55,6%)	6 (66,7%)	1 (33,3%)

Taulukko 2: Olen ollut yhdynnässä (N=30)

Yhdynnässä olleista tytöistä suurin osa 55,5% on käyttänyt kondomia. Yhdynnässä olleista pojista 28,6% on käyttänyt kondomia. Nuorista 10 ilmoitti, ettei aihe ole ajankohtainen ja vastaajista kaksi jätti kysymyksen kokonaan vastaamatta. (Taulukko 3.)

Olen käyttänyt kondomia yhdynnässä	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Kyllä	10 (55,5%)	2 (28,6%)	0 (0,0%)
En	2 (11,2%)	1 (14,3%)	3 (100,0%)
Ei ajankohtaista	6 (33,3%)	4 (57,1%)	0 (0,0%)

Taulukko 3: Olen käyttänyt kondomia yhdynnässä (N=28)

8.2 Kumita-kampanjan toteutus

Vastaajista suurin osa (N=22) kertoo, ettei ole saanut tai muista saaneensa ilmaista Kumita-kondomia vuonna 2018. Tytöistä 27,8% ja pojista 33,3% kertoo saaneensa ilmaisen Kumita-kondomin. (Taulukko 4.)

Olen saanut Kumita-kondomin	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Kyllä	5 (27,8%)	3 (33,3%)	0 (0,0%)
En	7 (38,9%)	3 (33,3%)	3 (100,0%)
En muista	6 (33,3%)	3 (33,3%)	0 (0,0%)

Taulukko 4: Kumita-kondomin saaneet (N=30)

Vastaajista noin puolet 53,3% (N=16) kertoi, ettei ole saanut ilmaista Kumita-kondomia. Suurin osa 33,3%(N=10) kondomin saaneista kertoo saaneensa sen terveydenhoitajalta terveystar-
kastuksessa. Yksi vastaajista kertoo saaneensa kondomin jostain muualta ja avoimessa koh-
dassa kertoi saaneensa sen terveydenhoitajalta. (Taulukko 5.)

Mistä sait Kumita-kondomin?	N	%
Terveydenhoitajalta terveystarkastuksessa	10	33,3
Terveystiedontunnilla	3	10,0
Jostain muualta, mistä?	1	3,3
En ole saanut Kumita-kondomia	16	53,3

Taulukko 5: Mistä sait Kumita-kondomin? (N=30)

Vastaajista 37% vastasi kysymykseen missä yhteydessä olisit halunnut saada Kumita-kondomin, että kondomi haluttaisiin saada terveystarkastuksessa terveydenhoitajalta ja vastaajista 44,5% kertoi haluavansa saada kondomin terveystiedontunnilla. Loput viisi vastaajista haluaisi saada kondomin jostain muualta. Lisäksi kolme nuorista jätti kysymykseen vastaamatta. (Taulukko 6.)

Missä yhteydessä olisit halunnut saada Kumita-kondomin	N	%
Terveystarkastuksessa terveydenhoitajalta	10	37
Terveystiedontunnilla	12	44,5
Jostain muualta, mistä?	5	18,5

Taulukko 6: Missä yhteydessä olisit halunnut saada Kumita-kondomin (N=27)

Nuorista suurin osa ei ollut saanut ohjausta kondomin käytöstä. Tytöistä 66,7%, pojista 55,6% ja muu-sukupuolisista 100,0% vastasi, ettei ole saanut Kumita-kampanjan yhteydessä ohjausta kondomin käytöstä. Ainoastaan kuusi nuorta ilmoitti saaneensa ohjausta kondomin käytöstä Kumita-kampanjan yhteydessä. (Taulukko 7.)

Saitko Kumita-kampanjan yhteydessä ohjausta kondomin käytöstä?	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Kyllä	2 (33,3%)	4 (44,4%)	0 (0,0%)
En	16 (66,7%)	5 (55,6%)	3 (100,0%)

Taulukko 7: Saitko ohjausta kondomin käytöstä? (N=30)

Kysymykseen koitko saavasi riittävästi ohjausta kondomin käytöstä, tytöistä 50,0%, pojista 50,0% ja muu-sukupuolisista 0,0% kokivat saaneensa riittävästi ohjausta kondomin käytöstä. Yksi nuori jätti vastaamatta kysymykseen. (Taulukko 8.)

Koitko saavasi riittävästi ohjausta kondomin käytöstä?	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Kyllä	9 (50,0%)	4 (50,0%)	0 (0,0%)
En	9 (50,0%)	4 (50,0%)	3 (100,0%)

Taulukko 8: Koitko saavasi riittävästi ohjausta? (N=29)

8.3 Nuorten tiedon tarve

Nuorten tiedontarvetta seksuaaliohjausta kohtaan oli tarkoitus tutkia avoimilla kysymyksillä. Avoimiin kysymyksiin saatiin vain vähän vastauksia (N=10).

Millaista ohjausta olisit halunnut saada kondomin käytöstä kysymyksen vastauksista, suurin osa koski konkreettista ohjausta kondomin käytöstä. Lisäksi yksi vastaajista kertoi, että terveystiedon tunnilla saadut tiedot ovat riittäviä.

8.4 Kumita-kampanjan hyödyllisyys

Nuorista suurin osa 76,7% (N=23) pitää tärkeänä sitä, että koulujen kautta jaetaan ilmaisia kondomeja. Ainoastaan 23,3% vastaajista kokee, ettei ilmaisten kondomien jakaminen ole tärkeää kouluissa. (Taulukko 9.)

Pidätkö tärkeänä, että koulujen kautta jaetaan ilmaisia kondomeja	N	%
Kyllä	23	76,7
En	7	23,3

Taulukko 9: Pidätkö tärkeänä (N=30)

Nuorista lähes kaikki 43,3%, jotka olivat osallistuneet Kumita-kampanjaan, pitivät kampanjaa hyödyllisenä. Kaikista 30 vastaajasta 14 eli 46,7% ilmoitti, ettei ole osallistunut Kumita-kampanjaan. Vastaajista kolme ei pitänyt Kumita-kampanjaa hyödyllisenä. (Taulukko 10.)

Koetko Kumita-kampanjan hyödyllisenä?	N	%
Kyllä	13	43,3
En	3	10,0
En ole osallistunut Kumita-kampanjaan	14	46,7

Taulukko 10: Kumita-kampanjan hyödyllisyys (N=30)

8.5 Uusintamittaus

Uusintamittaukseen valikoitui väittämät, joiden avulla selvitettiin, vaikuttiko Kumita-kampanja nuorten suhtautumiseen kondomin käyttöön. Uusintamittauksen väittämät olivat, pidän tiedonsaantia kondomin käytöstä tärkeänä, kondomin ostaminen on minulle kiusallista ja en uskalla ehdottaa kumppanilleni kondomin käyttöä.

Uusintamittauksessa käytettiin Likertin viisiportaista asteikkoa. Likertin asteikko pienennettiin kolmiportaiseksi pienen otannan vuoksi analyysivaiheessa, kuten vuoden 2017 opinnäytetyössä oli tehty. Näin uusintamittauksen vastauksia pystytään pohdinnassa verrata keskenään. (Huuhtainen & Tanninen, 2017.)

Uusintamittauksen ensimmäisessä väittämässä pidän tiedonsaantia kondomin käytöstä tärkeänä tytöistä suurin osa 72,2% (N=13) vastasi olevansa osittain samaa mieltä/täysin samaa mieltä. Pojista 66,7% ja muu-sukupuolisista 33,3% olivat osittain samaa mieltä/täysin samaa mieltä. En samaa, enkä eri mieltä oli tytöistä 22,2%, pojista 11,1% ja muu-sukupuolisista 33,3%. Tytöistä täysin erimieltä/osittain erimieltä oli 5,6%, pojista 22,2% ja muu-sukupuolisista 33,3%. (Taulukko 11.)

Pidän tiedonsaantia kondomin käytöstä tärkeänä	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Täysin eri mieltä/ Osittain erimieltä	1 (5,6%)	2 (22,2%)	1 (33,3%)
En samaa mieltä, Enkä eri mieltä	4 (22,2%)	1 (11,1%)	1 (33,3%)
Osittain samaa mieltä/ Täysin samaa mieltä	13 (72,2%)	6 (66,7%)	1 (33,3%)

Taulukko 11: Pidän tiedonsaantia tärkeänä (N=30)

Uusintamittauksen toinen väittämä oli, kondomin ostaminen on minulle kiusallista. Tytöistä suurin osa 76,5% vastasi väittämään täysin eri mieltä/osittain eri mieltä. Muu-sukupuolisista kaikki 100% ja pojista 50% vastasivat olevansa täysin eri mieltä/osittain eri mieltä. Osittain samaa mieltä/täysin samaa mieltä oli tytöistä 17,6% ja pojista 37,5%. Kaksi nuorta jätti vastaamatta väittämään. (Taulukko 12.)

	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
Kondomien ostaminen on minulle kiusallista			
Täysin erimieltä/ Osittain erimieltä	13 (76,5%)	4 (50,0%)	3 (100,0%)
En samaa mieltä enkä eri mieltä	1 (5,9%)	1 (12,5%)	0 (0,0%)
Osittain samaa mieltä/ Täysin samaa mieltä	3 (17,6%)	3 (37,5%)	0 (0,0%)

Taulukko 12: Kondomin ostaminen on minulle kiusallista (N=28)

En uskalla ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä väittämään tytöistä lähes kaikki 94,1% ja muu-sukupuolisista kaikki 100% vastasivat olevansa täysin eri mieltä/osittain eri mieltä. Pojista 75,0% vastasi olevansa täysin eri mieltä/osittain eri mieltä. Tytöistä 5,9% ja pojista 12,5% vastasivat en samaa mieltä, enkä eri mieltä. Ainoastaan yksi pojista (12,5%) vastasi väittämään osittain samaa mieltä/täysin samaa mieltä. Kaksi nuorta jätti vastaamatta väittämään. (Taulukko 13.)

	Sukupuoli		
	Tyttö	Poika	Muu
En uskalla ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä			
Täysin erimieltä/ Osittain erimieltä	16 (94,1%)	6 (75,0%)	3 (100,0%)
En samaa mieltä enkä eri mieltä	1 (5,9%)	1 (12,5%)	0 (0,0%)
Osittain samaa mieltä/ Täysin samaa mieltä	0 (0,0%)	1 (12,5%)	0 (0,0%)

Taulukko 13: En uskalla ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä (N=28)

9 Pohdinta

9.1 Tulosten tarkastelu

Tässä opinnäytetyössä haluttiin selvittää yhdeksäsluokkalaisten kondomin käyttöä ehkäisymenetelmänä ja lisäksi selvitettiin vuoden 2017 Kumita-kampanjan toteuttamistapaa. Uusintamittauksen tarkoituksena oli selvittää, miten yhdeksäsluokkalaisten asenteet kondomin käyttöä kohtaan ovat muuttuneet vuoden aikana.

Tämän opinnäytetyön kyselyyn vastanneista yhdynnässä oli ollut yhteensä 13 nuorta ja kondomia yhdynnässä oli käyttänyt 12 nuorta. (Taulukko 2 ja 3). Kyselyyn vastanneet nuoret, jotka ovat olleet yhdynnässä ovat käyttäneet kondomia vastuullisesti.

Kumita-kampanjan toteuttamistapaan liittyvistä kysymyksistä selvisi, että 9. luokkalaisista suurin osa ei ole saanut tai ei muista saaneensa ilmaista Kumita-kondomia vuonna 2017. (Taulukko 4). Tuloksesta voidaan päätellä, että Kumita-kampanja ei ole ollut toteutukseltaan tarpeeksi mieleenpainuva, eikä se ole välttämättä tavoittanut nuoria niin laajasti, kuin valtakunnallisen kampanjan tulisi tavoittaa.

Nuorilta kysyttiin myös, mistä sait Kumita-kondomin ja missä yhteydessä olisit halunnut saada kumita-kondomin. Suurin osa oli saanut kondomin terveystarkastuksen yhteydessä terveydenhoitajalta. Missä yhteydessä olisit halunnut saada kumita-kondomin, kysymys jakoi nuorten mielipiteitä, sillä 33,3% olisi halunnut saada kondomin terveystarkastuksessa terveydenhoitajalta ja 42,0% terveystiedontunnilla. (Taulukko 5 ja 6). Kumita-kampanjan toteuttamistapaa pohtiessa, tulee mieleen voisiko kumita-kondomeja jakaa useammassa eri paikassa, jotta kampanja varmasti tavoittaisi mahdollisimman monen nuoren. Tällöin nuorilla olisi matala kynnyks ottaa kondomi itselleen haluamastaan paikasta.

Nuorilta kysyttiin myös, saiko Kumita-kampanjan yhteydessä ohjausta kondomin käytöstä. Ainoastaan 6 nuorta kertoi saaneensa ohjausta ja loput 24 nuorta ei ollut saanut ohjausta kondomin käyttöön. Suurin osa vastaajista ei siis saanut Kumita-kampanjan yhteydessä ohjausta kondomin käytöstä. (Taulukko 7.) Klemetti ja Raussi-Lehto kirjoittavat, että seksuaali- ja lisääntymisterveysopetuksella voidaan vaikuttaa nuorten asenteisiin, taitoihin ja tietoihin. Usein tieto rakentuu jo aiemmin opitun tiedon päälle. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2014, 39). Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeää, että nuoret saisivat ohjausta kondomin käytöstä kouluissa.

Vuonna 2016 tehdyn Kumita-tutkimuksen mukaan myös opetushenkilökunnan mielestä seksuaalikasvatus on tärkeää, mutta opettajat kokevat, ettei aikaa sen opetukselle ole riittävästi. (Bildjuschkin 2016, 17). Nuorista suurin osa piti tärkeänä sitä, että koulujen kautta jaetaan ilmaisia kondomeja ja kampanjaan osallistuneista nuorista lähes kaikki kokivat Kumita-kam-

panjan hyödyllisenä. (Taulukko 9 ja 10). Niin nuoret, kuin opettajat pitivät seksuaalikasvatusta tärkeänä ja hyödyllisenä. Kumita-kampanja tukee nuorten saamaa seksuaalikasvatusta kouluissa.

Uusintamittauksen väittämiä verrattiin vuoden 2017 opinnäytetyön tuloksiin, jotta nähtäisiin, miten nuorten asenteet kondomin käyttöä kohtaan ovat muuttuneet Kumita-kampanjan myötä. Ensimmäisen väittämän kohdalla pidän tiedon saantia kondomin käytöstä tärkeänä tuloksista käy ilmi, että vastaukset ovat hyvin lähellä toisiaan vuoden 2017 ja 2018 toteutetussa kyselyssä. Tämän kyselyn vastaajista 20 oli osittain samaa mieltä/täysin samaa mieltä siitä, että tiedon saantia kondomin käytöstä on tärkeää. (Taulukko 11.) Vuonna 2017 nuorista 30 vastasi olevansa samaa mieltä/täysin samaa mieltä. (Huuhtiainen & Tanninen 2017, 27). Yhdeksännellä luokalla olevat nuoret kokevat tiedon saannin kondomin käytöstä edelleen tärkeänä asiana.

Uusintamittauksen toinen väittäminen oli, kondomin ostaminen on minulle kiusallista. Tämän opinnäytetyön vastaajista suurin osa (N=20) vastasi väittämään täysin eri mieltä/osittain eri mieltä eli suurin osa nuorista koki, ettei kondomin ostaminen ole enää kiusallista. (Taulukko 12.) Vuonna 2017 suurin osa nuorista koki, että kondomien ostaminen on kiusallista (Huuhtiainen & Tanninen 2017, 24). Tässä väittämässä vastausten erot vuosina 2017 ja 2018 olivat suuret. Tästä on havaittavissa, että nuorten asenteet ovat muuttuneet, eikä kondomin ostaminen ole enää suurimalle osalle nuorista kiusallista.

Uusintamittauksen kolmannessa väittämässä selvitettiin, uskaltavatko nuoret ehdottaa kumppanilleen kondomin käyttöä. Väittäminen oli en uskalla ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä. Lähes kaikki (N=25) vastanneet olivat täysin eri mieltä/osittain eri mieltä, eli nuoret uskaltavat ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä. (Taulukko 13). Vuonna 2017 vastaukset olivat hyvin samanlaisia, suurin osa nuorista uskalsi ehdottaa kumppanilleen kondomin käyttöä. (Huuhtiainen & Tanninen 2017, 25). Uusintamittauksen kolmannessa väittämässä ei ollut tapahtunut muutoksia nuorten asenteissa.

Opinnäytetyön tutkimusosuudessa oli lisäksi tarkoitus tutkia avoimien kysymysten kautta nuorten saamaa seksuaaliohjausta Kumita-kampanjan yhteydessä. Yksi avoimista kysymyksistä koski myös sitä, onko jokin asia, josta nuoret olisivat halunneet saada enemmän ohjausta Kumita-kampanjan aikana. Näihin avoimiin kysymyksiin saatiin vastauksia suppeasti. Suurin osa nuorista vastasi, ettei saanut lainkaan seksuaaliohjausta Kumita-kampanjan yhteydessä. Asia, josta nuoret toivoivat saavansa lisää ohjausta, oli konkreettinen ohjaus kondomin käytöstä. Vastausten myötä voidaan päätellä, että Kumita-kampanjan aikana nuoret eivät olleet saaneet juurikaan seksuaaliohjausta, vaan ainoastaan Kumita-kondomin.

9.2 Opinnäytetyön luotettavuus

Suhtautuminen tutkimuksen luotettavuuteen ja yleistettävyyteen on erilaista kvalitatiivisessa ja kvantitatiivisessa tutkimuksessa (Vilkkä 2015, 193). Ei ole olemassa yksiselitteistä ohjetta laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista, mutta kvantitatiivisen tutkimuksen kohdalla on vakiintunut luotettavuusmittarit reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta eli mittaustulosten toistettavuutta ja mittausten kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Kananen 2014, 147.) Validiteetti varmistaa, että tutkimuksen mittari on validi ja juuri oikea kyseiselle tutkimukselle. Oikean tutkimusmenetelmän valinnalla varmistetaan tutkimuksen validiteetti. (Kananen 2011, 121.) Reliabiliteetti ja validiteetti on otettu huomioon valittaessa tutkimusmenetelmiä tämän opinnäytetyön toteuttamista varten.

Tutkimuksen onnistumisen perustana ovat huolellisesti muotoillut kysymykset. Tulokset vääristyvät, jos vastaaja ajattelee eri tavalla kuin tutkija kysymyksiä laatiessa on ajatellut. Kyselylomaketta laatiessa opinnäytetyöntekijöiden tulee ottaa huomioon se, että kysymykset eivät saa olla johdattelevia vaan niiden tulee olla yksiselitteisiä. Kysymykset laaditaan tutkimuskysymysten ja tutkimusongelmien mukaisesti. (Valli 2018, 93.) Kyselylomakkeen kysymykset laadittiin huolella kohderyhmälle sopivaksi. Työelämän yhteistyökumppani kommentoi kysymyksiä ennen niiden lähettämistä yhteistyökouluille. Lisäksi opinnäytetyötä ohjaavat opettajat antoivat korjausehdotuksia kyselylomakkeen sisällöstä. Lopulliseen kyselylomakkeeseen kysymykset muokattiin niin, että niistä saadaan mahdollisimman kattavaa tietoa ja vastauksia tutkimuskysymyksiin. Kyselylomake testattiin vielä ennen sen lähettämistä saman ikäisillä nuorilla. Tällä haluttiin selvittää kyselylomakkeen toimivuus ja se, onko kysymykset ymmärrettäviä.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin osittain uusintamittauksena, joten osa kyselylomakkeen kysymyksistä on samoja kuin vuonna 2017 toteutetussa Kumita-kampanjaan liittyvässä opinnäytetyössä. Uusintamittauksen luotettavuutta heikentää se, että tämän opinnäytetyön tekijöillä ei ole varmuutta siitä, vastaako kyselyyn varmasti samat oppilaat, jotka vastasivat kyselyyn vuonna 2017, sillä kysely toteutettiin anonyymisti.

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta heikentäviä tekijöitä ovat opinnäytetyöntekijöiden kokemattomuus tutkimusten tekemisessä ja lisäksi tutkittavan aiheen arkaluonteisuus. Arkaluontaisen nuorten seksuaalisuuteen liittyvän aiheen vuoksi yhdeksäsluokkalaisten ei välttämättä vastanneet totuudenmukaisesti kyselyyn. Tutkimustuloksia analysoitaessa oli otettava huomioon se, että tutkimukseen vastasi lopulta ainoastaan yksi Kumita-kampanjaan osallistunut koulu, joten otanta jäi pieneksi suhteessa siihen, että kyseessä on valtakunnallinen kampanja. Lisäksi kyselyyn vastasi noin 10 nuorta vähemmän, kuin edelliseen vuonna 2017 toteutettuun opinnäytetyöhön. Tämä vaikuttaa opinnäytetyön luotettavuuteen heikentävästi.

9.3 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimusprosessin mukana kulkee tutkimuseettikka ideointivaiheesta aina tutkimustulosten tiedottamiseen asti. Opinnäytetyöntekijät sitoutuivat noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuseettinen keskustelu on tutkimuksen lähtökohta ja siihen palataan takaisin tutkimuksen lopussa. Hyvällä tieteellisellä käytännöllä tarkoitetaan sitä, että tutkijat noudattavat yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta, sekä rehellisyyttä tutkimustyössä ja tutkimustulosten esittämisessä. (Vilkkä 2015, 41-42.) Hyvässä tieteellisessä käytännössä huomioidaan lisäksi muiden tutkijoiden saavutukset ja työt. Hyvät tutkijat osaavat kunnioittaa muiden kollegoiden tekemää työtä ja julkaistuihin tutkimuksiin viitataan asianmukaisella tavalla omassa tutkimuksessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Tämä opinnäytetyö tehtiin sairaanhoitajan eettisten ohjeiden ja ohjeistuksien mukaisesti huomioiden myös tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositukset ja periaatteet. Opinnäytetyöntekijät noudattivat hyvää tieteellistä käytäntöä, huolellisuutta ja tarkkuutta, sekä rehellisyyttä tätä opinnäytetyötä tehdessä. Opinnäytetyössä käytettiin luotettavia lähteitä ja lähteet merkittiin Laurean kirjallisten ohjeiden mukaisesti.

Eettiset kysymykset huomioitiin opinnäytetyössä myös suunnitteluvaiheessa. Kyselylomakkeen alussa on nuorille kerrottu tämän tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Kyselylomakkeessa oli otettu huomioon yksityisyydensuoja, näin kyselyyn osallistuvien henkilöllisyys pysyi anonyyminä. Vastaaminen kyselyyn oli vapaaehtoista. Kerättyä tietoa käsitteli ainoastaan opinnäytetyön tekijät. Tutkimukseen osallistuvien nuorten huoltajille lähetettiin tiedote (Liite 2), josta kävi ilmi opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus sekä se, että kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista.

9.4 Johtopäätökset, kehittämissuositukset ja jatkotutkimusaiheet

Kysymyksen, saiko Kumita-kampanjan yhteydessä ilmaisen kondomin, myötä kävi ilmi, että vuoden 2017 Kumita-kampanja ei ollut jäänyt nuorten mieleen kovin hyvin. Tästä nousee esille kysymys siitä, miten jatkossa Kumita-kampanjaa voitaisiin kehittää mieleenpainuvammaksi. Lisäksi tuloksista käy ilmi, että nuoret eivät ole saaneet seksuaaliohjausta Kumita-kampanjan aikana, mutta nuoret kuitenkin kokivat sen tarpeellisena.

Kumita-kampanja on valtakunnallinen kondomi kampanja. Jatkossa voisi miettiä, miten Kumita-kampanjaa koskevat kyselyt tavoittaisivat laajemmin kampanjaan osallistuneet nuoret. Tämän opinnäytetyön kyselyyn vastasi lopulta 30 oppilasta ja vuoden 2017 opinnäytetyöhön 40 oppilasta. Otanta on pieni verrattuna siihen, että Kumita-kondomeja jaetaan valtakunnallisesti lukuisille 8.luokkalaisille nuorille. Suuremmalla otannalla saataisiin luotettavampia tuloksia ja nuorten ääni kuuluviin paremmin. Näin Kumita-kampanjaa voitaisiin kehittää jatkossa nuorten toiveet huomioiden.

Tämän opinnäytetyön tekijät ehdottavat jatkotutkimusaiheeksi toiminnallista opinnäytetyötä, jossa Kumita-kampanjaan luotaisiin seksuaaliohjaustunti, jonka yhteydessä nuoret saisivat ilmaiset Kumita-kondomit ja seksuaaliohjausta niin kondomin käytöstä, kuin muista seksuaalisuuteen liittyvistä teemoista. Näin kampanja voisi jäädä paremmin nuorten mieleen.

Lähteet

Painetut

Cacciatore, R. 2006. Duodecim. Seksuaalisuus. Lasten ja nuorten seksuaalisuus. 1. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9., uudistettu painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Juvenes Print.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Juvenes Print.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä. Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Juvenes Print.

Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. 2014. Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020. Tampere: Juvenes Print- Suomen Yliopistopaino Oy.

Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatori, R. 2015. Seksuaalisuuden portaat. Helsinki: Grano Oy.

Raine, V. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5., uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa -määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sähköiset

Bildjuschkin, K. 2016. Terveystiedon opettajien ja oppilashuollon käsityksiä seksuaalisuudesta, sen kohtaamisesta ja seksuaaliterveyden opettamisesta peruskoulussa. Kumita-tutkimus. Viitattu 22.2.2019. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131626/URN_ISBN_978-952-302-804-3.pdf?sequence=1

Cacciatore, R. & Ingman-Friberg, S. 2019. WHO:n standardit Euroopassa. Viitattu 3.1.2019. http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemat/lapsijaseksuaalisuus/kokonaisvaltainen-seksuaalikasva/standardit/

Huhtianen, R. & Tanninen S. 2017. Kahdeksasluokkalaisten suhtautuminen kondomin käyttöön osana Kumita-kampanjaa. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma. Vantaa. Viitattu 16.11.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/136802/Huhtianen_Rebekka_Tanninen_Sini.pdf?sequence=1

Kumita. 2018a. Kumita-kampanja. Viitattu 12.10.2018. <https://kumita.fi/>

Kumita. 2018b. Kumita-kampanja alkaa: Koko Suomi kumittaa. Viitattu 12.10.2018. <http://www.vaestoliitto.fi/?x27375=8861448>

Opetushallitus. 2014. Hyvän ohjauksen kriteerit. Hyvän ohjauksen kriteerit perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Viitattu 5.12.2018
https://www.oph.fi/download/158918_hyvan_ohjauksen_kriteerit.pdf

Santalahti, T. 2018. Opettajan opas- nuorten seksuaalisuus ja seksuaaliterveys. Duodecim koulun terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 12.10.2018. <https://www.koulunerveystieteiden.fi/aihe/opettajalle-ja-opiskeluohjaukselle/opettajan-opas-nuorten-seksuaalisuus-ja-seksuaaliterveys/oos00005#s1>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Koulunerveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 3.12.2018.
https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/koulunerveystieteiden_tutkimuskeskus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017a. Koulunerveystieteiden tutkimuskeskustutkimuksen tulokset nuorilla 2017. Viitattu 1.10.2018. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset?alue_0=87869&mittarit_0=187209&mittarit_1=200280&mittarit_2=199315&vuosi_2017_0=v2017

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017b. Koulunerveystieteiden tutkimuskeskustutkimuksen tulokset nuorilla 2017. Viitattu 1.10.2018. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset?alue_0=87869&mittarit_0=187209&mittarit_1=200280&mittarit_2=199760&vuosi_2017_0=v2017

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Seksuaalikasvatus. Viitattu 30.9.2018.
https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/seksuaalikasvatus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Viitattu 11.1.2019. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80220/039844e2-c540-4e81-834e-6f11e0218246.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Tutkimusohjeet. Viitattu 3.1.2019. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116767/URN_NBN_fi-fe2014092644952.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Yläluokilla. Viitattu 30.9.2018.
https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/seksuaalikasvatus/perusopetus/ylaluokilla

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 30.09.2018. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Uusitalo-Herttua, M. & Hannila, K. 2018. Seksuaalikasvatus on vaikuttavaa ja ennalta ehkäisevää tasa-arvotyötä. Helsingin Sanomat 9.10.2018. Viitattu 8.3.2019.
<https://www.hs.fi/paivanlehti/09102018/art-2000005856885.html>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011. Viitattu 6.10.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110338>

Väestöliitto. 2018a. Väestöliitto. Viitattu 1.10.2018. <http://www.vaestoliitto.fi/vaestoliitto/>

Väestöliitto. 2018b. Toimintasuunnitelma 2018. Viitattu 1.10.2018. <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/53618fd2073eb2fb51ebada685a949f2/1539328484/application/pdf/7919347/V%C3%A4est%C3%B6liiton%20toimintasuunnitelma%202018%20LOPULLI-NEN.pdf>

Väestöliitto. 2018c. Nuoret. Murrosikä. Viitattu 4.12.2018. <https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/>

Väestöliitto. 2018d. Nuoret. Seurustelu. Viitattu 4.12.2018. <https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/seurustelu2/>

Kuviot

Kuvio 1: Sukupuoliyhdynnässä olleet % (THL 2017a)..... 11

Kuvio 2: Ei mitään ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä, % (THL 2017b). 11

Taulukot

Taulukko 1: Sukupuoli (N=30)..... 18

Taulukko 2: Olen ollut yhdynnässä (N=30) 19

Taulukko 3: Olen käyttänyt kondomia yhdynnässä (N=28)..... 19

Taulukko 4: Kumita-kondomin saaneet (N=30) 19

Taulukko 5: Mistä sait Kumita-kondomin? (N=30) 20

Taulukko 6: Missä yhteydessä olisit halunnut saada Kumita-kondomin (N=27) 20

Taulukko 7: Saitko ohjausta kondomin käytöstä? (N=30) 20

Taulukko 8: Koitko saavasi riittävästi ohjausta? (N=29)..... 21

Taulukko 9: Pidätkö tärkeänä (N=30) 21

Taulukko 10: Kumita-kampanjan hyödyllisyys (N=30) 22

Taulukko 11: Pidän tiedonsaantia tärkeänä (N=30)..... 22

Taulukko 12: Kondomin ostaminen on minulle kiusallista (N=28) 23

Taulukko 13: En uskalla ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä (N=28) 23

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake	34
Liite 2: Tiedote vanhemmille	36

Liite 1: Kyselylomake

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä, jonka tavoitteena on saada tietoa 9. luokkalaisilta siitä, minkälaista seksuaaliohjausta nuoret ovat Kumita-kampanjan yhteydessä saaneet ja minkälaista seksuaaliohjausta Kumita-kampanjan yhteydessä voitaisiin antaa jatkossa nuorten toiveet huomioiden.

Vastaamalla tähän kyselyyn, annat opinnäytetyöntekijöille arvokasta tietoa Kumita-kampanjaan liittyen. Saadut vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja kyselyyn vastataan anonyymisti. Vastaukset raportoidaan Väestöliitolle kokonaistuloksina, jolloin yksittäisen vastaajan vastaukset eivät paljastu tuloksista. Väestöliitto käyttää saatuja tuloksia Kumita-kampanjan kehittämiseen.

1. Koulu:

2. Sukupuoli:

3. Olen ollut yhdynnässä?

Kyllä En

4. Olen käyttänyt kondomia yhdynnässä?

Kyllä En Ei ajankohtaista

5. Oletko saanut vuoden 2017 Kumita-kampanjan yhteydessä ilmaisen kondomin?

Kyllä En En muista

6. Mistä sait Kumita-kondomin?

Terveystarkastuksessa Terveystiedontunnilla Jostain muualta, mistä? En ole saanut Kumita-kondomia

7. Missä yhteydessä olisit halunnut saada Kumita kondomin?

Terveystarkastuksessa terveydenhoitajalta Terveystiedontunnilta Jostain muualta, mistä?

8. Saitko Kumita-kampanjan yhteydessä ohjausta kondomin käytöstä?

Kyllä En

9. Koitko saavasi riittävästi ohjausta kondomin käytöstä?

Kyllä En

10. Millaista ohjausta olisit halunnut saada kondomin käytöstä?

Seuraavat kysymykset koskevat saamaasi seksuaaliohjausta Kumita-kampanjan yhteydessä. Seksuaaliohjauksella tarkoitetaan esimerkiksi tietoa seksuaalisuudesta, seksistä, ehkäisystä, seksitaudeista, seurustelusta ja sukupuoli-identiteetistä.

11. Millaista seksuaaliohjausta sait Kumita-kampanjan yhteydessä?

12. Onko jokin asia, josta olisit halunnut saada enemmän ohjausta Kumita-kampanjan aikana, mistä?

13. Pidätkö tärkeänä, että koulujen kautta jaetaan ilmaisia kondomeja nuorille?

Kyllä En

14. Koitko Kumita-kampanjan hyödyllisenä?

Kyllä En

Seuraavat kysymykset ovat uusintamittaus kysymyksiä, joilla selvitetään, onko nuorten suhtautuminen kondomin käyttöä kohtaan muuttunut Kumita-kampanjan myötä.

Alla on väittämiä, joilla mitataan suhtautumistasi kondomiin ehkäisymenetelmänä. Lue väittämät huolellisesti ja valitse sinulle sopivin vaihtoehto.

1= täysin eri mieltä 2= osittain eri mieltä 3 =en samaa enkä eri mieltä 4=osittain samaa mieltä 5=täysin samaa mieltä

15. Pidän tiedon saantia kondomin käytöstä tärkeänä

1 2 3 4 5

16. Kondomien ostaminen on minulle kiusallista

1 2 3 4 5

17. En uskalla ehdottaa kumppanille kondomin käyttöä

1 2 3 4 5

Liite 2: Tiedote vanhemmille

Hei 9. luokkalaisten huoltajat,

Teemme sairaanhoitajaopintoihin liittyen opinnäytetyönä jatkotutkimuksen Väestöliitolle Kumita-kampanjasta. Kumita-kampanja on koko Suomen laajuinen valistuskampanja yläkouluikäisille nuorille. Nuoret ovat saaneet kampanjan yhteydessä ilmaiset Kumita kondomit vuonna 2017. Opinnäytetyömme on jatkoa vuonna 2017 toteutettuun opinnäytetyöhön. Teemme nyt uusintatutkimusta nuorten asenteiden muutoksista liittyen kondomin käyttöön ehkäisyvälineenä.

Kysely toteutetaan Webropol-kyselylomakkeen avulla samoille luokille, jotka osallistuivat opinnäytetyön ensimmäiseen osaan vuonna 2017. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonymisti ja saadut vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Saadut vastaukset toimitetaan Väestöliitolle raporttina niin, että vastaajien anonymiys säilyy.

Kerromme mielellämme lisätietoja opinnäytetyöstämme.

Ystävällisin terveisin,

Sairaanhoitajaopiskelijat

Milka Haapala, Maija Karhu ja Heidi Mikkonen

milka.haapala@student.laurea.fi, maija.karhu@student.laurea.fi, heidi.m.mikkonen@student.laurea.fi

Laurea Ammattikorkeakoulu, Tikkurila